

การรับรู้การทุจริตคอร์รัปชันและการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ในความเป็นพลเมืองของนักศึกษา: ศึกษากรณี มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา Perceptions of Corruptions and Ethics Promotions for Students' Citizenship: A Case Study of Yala Rajabhat University

สุปรียญา นุ่นเกลี้ยง* และ ศิริลักษณ์ คัมภีรานนท์
Supreeya Nunkliang* and Siriluk Khumphiranont

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
Public Administration Program, Faculty of Humanities and Social Science, Yala Rajabhat University

*ติดต่อผู้เขียน supreeya.n@yru.ac.th

ส่งบทความ 8 พฤษภาคม 2562 | แก้ไข 17 ตุลาคม 2562 | ตอรับ 22 ตุลาคม 2562 | เผยแพร่ 13 ธันวาคม 2562

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษา 1) การรับรู้การทุจริตคอร์รัปชันของนักศึกษา 2) ทักษะคิดต่อการทุจริตคอร์รัปชันของนักศึกษา 3) เปรียบเทียบการรับรู้การทุจริตคอร์รัปชันของนักศึกษา เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 4) ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน ประสบการณ์การทุจริตคอร์รัปชัน และการยอมรับหรืออดกลั้นการทุจริต คอร์รัปชันกับการรับรู้การทุจริตคอร์รัปชันและทักษะคิดต่อการทุจริตของนักศึกษา และ 5) เสนอแนะการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในความเป็นพลเมืองด้านการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน ประชากรในการวิจัย คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามและแบบสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนาและการทดสอบสมมติฐานใช้สถิติ t-test ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ต่อการทุจริตคอร์รัปชันภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X}=3.97$, S.D.=.80) ทักษะคิดต่อการทุจริตคอร์รัปชันภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.29$, S.D.=.80) การเปรียบเทียบการรับรู้การทุจริตคอร์รัปชันจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ ชั้นปี คณะ ศาสนา ประเภทสถานศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ผลการเรียน สถานภาพของพ่อแม่และลำดับการเป็นบุตร โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นจำแนกตามแหล่งการติดตามและรับรู้ข่าวสารการเมืองมีการรับรู้การทุจริตพอ ๆ กันหรือไม่แตกต่างกัน ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร สรุปว่ามีความสัมพันธ์ระดับต่ำ คือ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทุจริตกับทักษะคิดต่อการทุจริตและคอร์รัปชัน ($r=-.189$) ความสัมพันธ์ระดับค่อนข้างต่ำ คือ ด้านประสบการณ์การทุจริตคอร์รัปชันกับการรับรู้การทุจริตคอร์รัปชัน ($r=.213$) กับทักษะคิดต่อการทุจริตและคอร์รัปชัน ($r=.238$) และความสัมพันธ์ด้านการยอมรับหรืออดกลั้นการทุจริตคอร์รัปชันกับทักษะคิดต่อการทุจริตและคอร์รัปชัน ($r=-.314$) ส่วนความสัมพันธ์ระดับปานกลาง คือ ด้านการรับรู้การทุจริตคอร์รัปชันกับทักษะคิดต่อการทุจริตคอร์รัปชัน ($r=.435$) และความสัมพันธ์ระดับค่อนข้างสูง คือ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทุจริตกับการยอมรับหรืออดกลั้นการทุจริตคอร์รัปชัน ($r=.622$) นอกจากนี้แนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในความเป็นพลเมืองด้านการต่อต้านการทุจริตและคอร์รัปชันของนักศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านกลไกครอบครัวและด้านกลไกผู้นำประเทศ/นักการเมือง คำสำคัญ: การรับรู้, การทุจริตคอร์รัปชัน, การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม, ความเป็นพลเมือง

Abstract

The purposes of this research were to 1) study students' perceptions of corruptions, 2) learn students' attitudes towards corruptions, 3) compare students' perceptions of corruptions regarding personal factors, 4) probe relations between students' perceptions of corruptions as well as their attitudes towards corruptions and various points, including students' understanding about corruptions, their experiences related to corruptions, and their acceptance and tolerance to corruptions, their perceptions of corruptions, and 5) recommend ethics promotions for students' citizenship to resist corruptions. Subjects of the study were 400 students of Yala Rajabhat University who were selected through probability samplings. Research instruments included questionnaires and group discussions. The data were analyzed through descriptive statistics, t-test, one-way Anova, and Pearson Product Moment Correlation Coefficient.

The results of the study showed that students had high perceptions of corruptions ($\bar{X}=3.97$, S.D.=.80) and their attitudes towards corruptions was in high level ($\bar{X}=3.29$, S.D.=.80). Regarding the comparison of the students' perceptions of corruptions and their personal factors, including gender, year of study, faculty, religion, type of high school, academic achievement, parents' status, their birth order in their families, it was found, without statistical significance, that these factors differed. However, their sources of knowledge and news about corruptions were not different. In terms of relations of all the factors, the relationship between the subjects' knowledge and understandings about corruptions and attitudes towards corruptions were low ($r=-.189$). There were quite low relationships between their experiences of corruptions and perceptions of corruptions ($r=.213$), among their attitudes towards corruptions ($r=.238$), and between their acceptance and tolerance to corruptions and their attitudes towards corruptions ($r=-.314$). Meanwhile, the relationship between their perceptions of corruptions and attitudes towards corruptions were moderate ($r=.435$). Lastly, there were high relationship between their knowledge and understandings about corruptions and their acceptance and tolerance to corruptions ($r=.622$). In addition, ways for ethics promotions for the students' citizenship to resist corruptions was in high level, as a whole, especially in terms of their family and political leaders.

Keywords: perception, corruption, ethics promotion, citizenship

■ บทนำ

ปัญหาคอร์รัปชันของไทยมีแนวโน้มรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้นเรื่อย ๆ และเห็นพ้องว่าการคอร์รัปชันเป็นปัญหาที่นำไปสู่ความยากจนและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา สำหรับประเทศไทยคอร์รัปชันเกิดขึ้นมาช้านานจนฝังรากลึกกับวิถีชีวิตของคนในสังคมไทย หรือเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทย (สัมฤทธิ์ยศสมศักดิ์, 2549) เช่น ประเพณีและวัฒนธรรมบางแห่งได้ก่อให้เกิดทัศนคติ หรือค่านิยมที่เรียกว่า “กินตามน้ำ” จนถึงขนาดที่ว่าสังคมไทยมีทัศนคติหรือค่านิยมการอนุเคราะห์และช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ผูกพันอยู่กับสังคมไทยส่งผลให้มองว่าการทุจริตคอร์รัปชันเป็นเรื่องปกติและยอมรับได้ ทั้งนี้หลายภาคส่วนได้พยายามมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา เช่น การปลูกฝังค่านิยมความดีให้เด็กและเยาวชน การตื่นตัวของภาคธุรกิจเอกชนในการต่อต้านการทุจริต รวมถึงการยกระดับมาตรฐานการทำงานของหน่วยงานภาครัฐให้มีความโปร่งใส มุ่งเน้นธรรมาภิบาลและให้บริการแก่ประชาชนอย่างจริงจังมากขึ้น เห็นได้จากยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2560-2564) วิสัยทัศน์ “ประเทศไทยใสสะอาด ไทยทั้งชาติต้านทุจริต” โดยมียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาชัดเจน คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 คือ “สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต” เป็นยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญ ในกระบวนการปรับสภาพสังคมให้เกิดภาวะที่ “ไม่ทนต่อการทุจริต” โดยเริ่มที่กระบวนการกล่อมเกลாதงสังคมทุกระดับช่วงวัยตั้งแต่ปฐมวัย เพื่อสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริตและปลูกฝังความพอเพียง มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต เป็นการดำเนินการผ่านสถาบันหรือกลุ่มตัวแทนที่ทำหน้าที่กล่อมเกลாதงสังคมให้มีความเป็นพลเมืองที่ดี มีจิตอาสา มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม และเสริมสร้างให้ทุกภาคส่วนมีพฤติกรรมที่ไม่ยอมรับ และต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ

สำหรับภาพรวมเยาวชนคนไทยขาดการปลูกฝังด้านคุณธรรมและจริยธรรมอย่างยั่งยืน ขณะที่สังคมไทยต้องการเห็นภาพการพัฒนาเยาวชนไทยไปสู่การเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีสติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีภูมิคุ้มกันที่ดี มีความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งต้องทำให้มีอยู่ในตัวของเยาวชนที่เป็นอนาคตของประเทศชาติ และเพื่อให้สังคมน่าอยู่ มีความเกื้อกูล แบ่งปันกัน ฉะนั้นสิ่งสำคัญ คือ ฐานความคิดของสังคมไทยที่มีผลต่อระดับการทุจริตของประเทศ ซึ่งฐานความคิดเหล่านี้ส่งผลต่อพฤติกรรม มุมมอง และทัศนคติด้วยเหตุผลนี้คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจจะศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้การทุจริตคอร์รัปชันในกลุ่มเยาวชนระดับอุดมศึกษาเพื่อหาแนวทางรูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน

■ วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับรู้การทุจริตคอร์รัปชันของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
2. เพื่อศึกษาทัศนคติต่อการทุจริตคอร์รัปชันของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้และทัศนคติการทุจริตคอร์รัปชันของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เข้าใจเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน ประสบการณ์ด้านการทุจริตคอร์รัปชัน และการยอมรับหรืออดกลั้นการทุจริตคอร์รัปชันกับการรับรู้การทุจริตคอร์รัปชัน และทัศนคติต่อการทุจริตคอร์รัปชัน
5. เพื่อเสนอแนะการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในความ

เป็นพลเมืองด้านการต่อต้านการทุจริตและคอร์รัปชันของนักศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

■ สมมติฐานการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้
สมมติฐานข้อที่ 1 นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ชั้นปี คณะที่สังกัด ศาสนา ประเภทของสถาบันการศึกษาที่สำเร็จในระดับมัธยมศึกษา ผลการเรียนโดยเฉลี่ยสะสม สถานภาพของพ่อแม่ ลำดับการเป็นบุตรของครอบครัว การติดตามและรับรู้ข่าวสารการเมือง ความรู้เข้าใจเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน ประสบการณ์ด้านการทุจริตคอร์รัปชัน การยอมรับหรืออดกลั้นกับการทุจริตและคอร์รัปชันที่แตกต่างกัน จะมีการรับรู้การทุจริตคอร์รัปชันต่างกัน
สมมติฐานข้อที่ 2 นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ชั้นปี คณะที่สังกัด ศาสนา ประเภทของสถาบันการศึกษาที่สำเร็จก่อนเข้ามหาวิทยาลัย ผลการเรียนโดยเฉลี่ยสะสม สถานภาพของพ่อแม่ ลำดับการเป็นบุตรของครอบครัว แหล่งติดตามและรับรู้ข่าวสารการเมือง ความรู้

เข้าใจเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน ประสบการณ์ด้านการทุจริตคอร์รัปชัน การยอมรับหรืออดกลั้นการทุจริตและคอร์รัปชันที่แตกต่างกัน จะมีทัศนคติต่อการทุจริตคอร์รัปชันต่างกัน

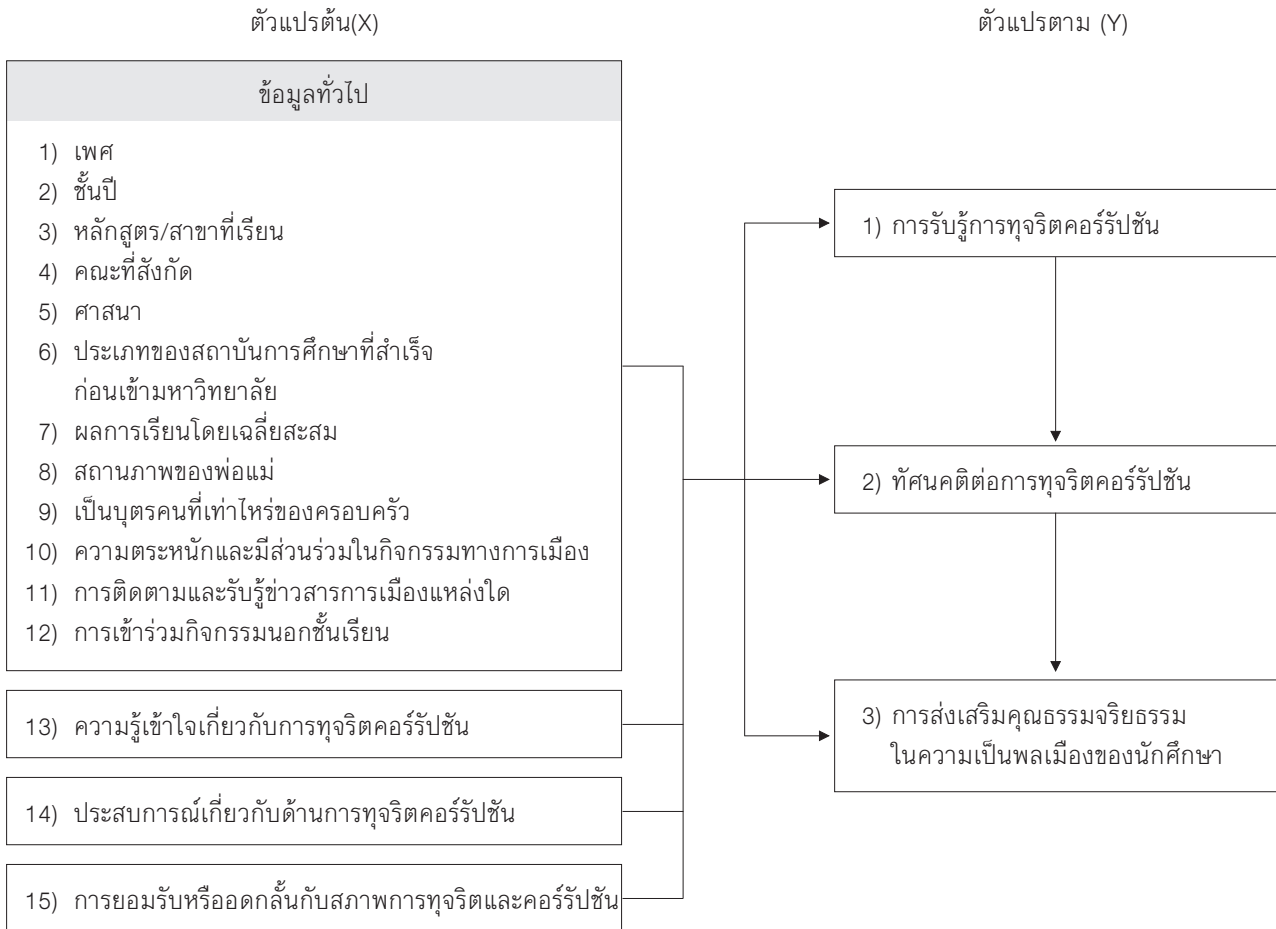
สมมติฐานข้อที่ 3 และข้อที่ 4 คือ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันจะมีความสัมพันธ์กับการรับรู้การทุจริตคอร์รัปชันและกับทัศนคติต่อการทุจริตคอร์รัปชัน

สมมติฐานข้อที่ 5 และข้อที่ 6 คือ ประสบการณ์ด้านการทุจริตและคอร์รัปชันจะมีความสัมพันธ์กับการรับรู้การทุจริตคอร์รัปชันและกับทัศนคติต่อการทุจริตคอร์รัปชัน

สมมติฐานข้อที่ 7 และข้อที่ 8 คือ การยอมรับหรือการอดกลั้นการทุจริตคอร์รัปชันจะมีความสัมพันธ์กับการรับรู้การทุจริตคอร์รัปชันและกับทัศนคติต่อการทุจริตคอร์รัปชัน

■ กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยนำมาสร้างเป็นกรอบแนวความคิดการวิจัยนี้ คือ

แผนภูมิกรอบแนวความคิดการวิจัย

■ การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยนี้สามารถสรุปสังเคราะห์ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ จากการศึกษาแนวคิดการทุจริตมีนัยความหมายหลายแบบ กล่าวคือ นัยแคบที่อยู่บนฐานกฎหมายและนัยกว้างที่ไม่จำกัดแค่กรอบกฎหมาย แต่ยังรวมถึงกรอบศีลธรรมด้วย อาทิ ขวัญฤทัย ใจทัน (2554) ให้ความหมายการทุจริต คือพฤติกรรมที่ผิดกฎหมายผิดระเบียบขัดกับหลักศีลธรรมเพราะเป็นเรื่องที่ไม่สุจริต ไม่ซื่อสัตย์ ผิดจริยธรรม เอาเปรียบบุคคลอื่น โดยการแสวงหาประโยชน์ให้กับตัวเองและพวกพ้อง การให้ผลตอบแทนต่าง ๆ มาโดยวิธีที่ไม่ถูกต้องก่อให้เกิดปัญหา ผู้กระทำผิดทุจริตที่ยังไม่ได้รับการลงโทษ ทำให้ประชาชนเยาวชนเคยชินกับปัญหาจนอาจมีพฤติกรรมเลียนแบบได้

ทัศนคติต่อการทุจริตคอร์รัปชันถือเป็นดัชนีชี้ว่าบุคคลนั้นคิดและรู้สึกอย่างไรต่อประเด็นการทุจริตคอร์รัปชัน โดยมีฐานจากความเชื่อและประสบการณ์ที่มีอยู่อันจะนำไปสู่การตอบสนองหรือการแสดงออกเชิงพฤติกรรมหรือความคิด โดยทัศนคติการทุจริตของนักศึกษายอมรับได้กับการคอร์รัปชันในรูปแบบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการคอร์รัปชันด้านงบประมาณที่รัฐได้เบี่ยงเบน การคอร์รัปชันต่อมาตรฐานทางจริยธรรมของนักการเมือง การคอร์รัปชันด้านรายจ่ายที่ไม่ปกติ และการติดสินบน การคอร์รัปชันด้านการเอื้อประโยชน์ การคอร์รัปชันด้านประสิทธิภาพในการใช้จ่ายของภาครัฐ ทัศนคติด้านความโปร่งใสของผู้กำหนดนโยบายของรัฐ ความน่าเชื่อถือของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และยอมรับได้กับการคอร์รัปชันหากตัวนักศึกษาได้รับประโยชน์กับการคอร์รัปชัน (วิศรุต สีหามาตย์ และ ศุภวัฒน์ วรงค์ธนวุธ, 2558)

สำหรับสาเหตุที่ทำให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันได้รวบรวมจากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัย และนำมาประมวลสรุปได้ว่า สาเหตุมาจากภายในตัวบุคคลของผู้กระทำ โดยบุคคลผู้กระทำจะต้องไคร่ครวญองค์ประกอบต่าง ๆ 4 ประการ คือ โอกาส สิ่งจูงใจ ความเสี่ยง และความซื่อสัตย์ และสาเหตุมาจากภายนอกหรือสิ่งแวดล้อม ซึ่งการทุจริตมีมูลเหตุจากด้านเศรษฐกิจและการครองชีพ ด้านการเมือง สภาพแวดล้อมทางสังคม การบริหารงานที่ไม่เกิดประสิทธิภาพ กฎหมายมีช่องโหว่การมีตำแหน่งที่เอื้อต่อการทำผิด โดยปัจจัยที่ทำให้เกิดการทุจริตมาจากความต้องการที่ไม่สิ้นสุด และระบบอุปถัมภ์ โดยทั้งนี้สาเหตุการทุจริตคอร์รัปชันของภาครัฐ (พรเทพ จันทรนิภ, 2558) มาจากกฎหมายหรือระเบียบปฏิบัติงานมีช่องว่าง ขาดผู้นำที่เป็นแบบอย่างที่ดี การใช้อำนาจของนักการเมือง ระเบียบปฏิบัติของหน่วยงานราชการมีหลายขั้นตอน กระบวนการคัดเลือกบุคลากรเข้าสู่ระบบเน้นด้านความรู้ ไม่เน้นด้านคุณธรรมจริยธรรม มีระบบอุปถัมภ์ในหน่วยงานราชการ ข้าราชการขาด

คุณธรรมจริยธรรม มีรายได้น้อยไม่เพียงพอต่อการครองชีพ และประชาชนมีส่วนร่วมสนับสนุนให้เกิดการคอร์รัปชัน เพื่อลดขั้นตอนการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลก่อให้เกิดคอร์รัปชันมาจาก 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยโครงสร้าง คือ ค่านิยมของสังคมหรือองค์การที่มีผลทำให้บุคคลตัดสินใจกระทำการคอร์รัปชัน และปัจจัยเชิงหน้าที่ ได้แก่ ความร่วมมือระหว่างบุคคลต่าง ๆ จึงเป็นคอร์รัปชันที่เกิดจากความสัมพันธ์ในระบบอุปถัมภ์

ทั้งนี้บทบาทที่บุคคลเข้าใจหรือรับรู้เป็นบทบาทที่ขึ้นอยู่กับทัศนคติ ค่านิยม บุคลิกภาพ และประสบการณ์ ของแต่ละบุคคล (อัมพร สุคันธวิช และ ศิริรัฐ โกววงศ์, 2553) ตลอดจนความคาดหวังของสังคมในบทบาทที่ควรทำ ซึ่งในบทบาทของหน่วยสังคมที่ถูกคาดหวังให้มีบทบาทหรือหน้าที่ต่อกลุ่มเยาวชนที่จะพัฒนาให้เป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม สามารถอธิบายโดยฐานทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ในการอธิบายเกี่ยวกับการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันของกลุ่มนักศึกษาว่าเป็นบทบาทของสถาบันหลัก ๆ ในสังคม สอดคล้องกับองค์ประกอบที่มีอิทธิพลในการขัดเกลาหล่อหลอม “คนดีที่ซื่อสัตย์” ได้แก่ สถาบันครอบครัว สถาบันโรงเรียน สถาบันศาสนา รวมถึงสภาพแวดล้อมอื่น ๆ เช่น สื่อมวลชน ผู้บังคับบัญชา กลุ่มเพื่อนประชาชนทั่วไป ตลอดจนสภาพสังคมโดยรวม และมีข้อเสนอแนวทางการเสริมสร้างคุณธรรม ความซื่อสัตย์ซื่อตรง คือ การสร้างครอบครัวอบอุ่น เพิ่มบทบาทสถาบันศาสนาในโรงเรียนทั่วไปให้มากขึ้น สถาบันศาสนาต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดการดำเนินชีวิตของบุคคลและชุมชน สร้างภูมิคุ้มกันจากสิ่งชั่วร้ายต่าง ๆ ปฏิรูปการศึกษาให้เข้าถึงคุณธรรมอย่างแท้จริง สร้างสื่อคุณธรรมกระตุ้นสังคมเร่งให้ผู้นำไทยเป็นแบบอย่างด้านคุณธรรมเพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงรุกและยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของคนไทย โดยอาศัยกระบวนการศึกษาเป็นหลัก สร้างความสมดุลระหว่างเป้าหมายที่มุ่งความหลุดพ้นส่วนตัวกับเป้าหมายที่มุ่งความสุขส่วนรวม รัฐบาลไทยควรสนับสนุนให้เกิดกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมโดยสมัครใจ และรัฐไทยควรให้ความสำคัญคุ้มครองความเป็นอิสระในการนับถือศาสนา เพิ่มกระบวนการยกย่องคนไทยทั้งที่มีความรู้ความสามารถควบคู่กับคุณธรรม เพิ่มสัดส่วนวัฒนธรรม “การชม” มากกว่า “การติ” สร้างเป็นค่านิยมใหม่ในทุกระดับ และควรมุ่งเน้นหาข้อเสียของตนเองมากกว่า (ชัตติยา กรรณสูต, 2547) ทั้งนี้การต่อต้านการทุจริตและคอร์รัปชันของผลการวิจัยของ ขวัญฤทัย ใจทัน (2554) ได้นำเสนอวิธีป้องกันโดยการปลูกฝังค่านิยมคนดีมีคุณธรรมจริยธรรม ไม่ทุจริตคดโกง สร้างจิตสำนึกที่ดีให้เด็กเริ่มจากครอบครัว โรงเรียน สถานศึกษา สถาบันการศึกษา มีบทเรียน

สอนวิชาที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรมหลักธรรมมาภิบาล รวมทั้งแนวทางแก้ไขบังคับใช้กฎหมายในการลงโทษต้องมีความเที่ยงตรงเป็นมาตรฐานเดียวกันและบังคับใช้โดยไม่เลือกปฏิบัติ สร้างค่านิยมที่ดีในสังคม เป็นต้นแบบปลอดการทุจริตให้ได้ช่วยกันรณรงค์แก้ไขและต่อต้านการเกิดปัญหาทุจริต ทั้งนี้พฤติกรรมของการทุจริตต้องเข้าใจรอบความคิดของวัฒนธรรม สังคม การเมืองของประเทศ โดยวิธีการจัดการปัญหาการทุจริตจำต้องใช้ความรู้แบบสหวิทยาการ ในการทำความเข้าใจกับปรากฏการณ์การทุจริต เพื่อค้นหาแนวทางป้องกันการทุจริตได้ตรงกับบริบท และวัฒนธรรมของสังคม ตลอดจนมีการวิจัยได้เสนอข้อค้นพบรูปแบบการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในสังคมไทยคือสถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษา ต้องมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนให้มีคุณธรรมจริยธรรม ซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ ผู้บริหารประเทศและผู้บริหารองค์กรต้องประพฤติตัวเป็นแบบอย่างที่ดี คนในสังคมต้องเปลี่ยนทัศนคติและความเชื่อโดยเคารพยกย่องคนดีมีคุณธรรม รวมทั้งสื่อมวลชนต้องยกย่องชมเชยผู้ประพฤติดี องค์กรต้องสร้างและปลูกจิตสำนึกด้านคุณธรรมให้กับบุคลากร จัดอบรมสัมมนา มีกลไกการติดตามและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ

สำหรับแนวความคิดส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน จากการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยของ ไพฑูรย์สินลาร์ตัน (2548) พบว่า คุณธรรมพื้นฐานสำหรับบัณฑิตควรประกอบไปด้วย 1) มีวินัย 2) มีความรับผิดชอบ 3) ซื่อสัตย์ 4) เสียสละ 5) มีวัฒนธรรม และ 6) มีจรรยาบรรณวิชาชีพ ส่วนงานวิจัยของ เกียรติคุณ สิทธิชัย (2545) พบว่า (1) นักศึกษาโดยส่วนรวมเห็นว่าพฤติกรรมทางจริยธรรมมีความสำคัญทั้งต่อตัวนักศึกษาและต่อสังคมทั้ง 10 พฤติกรรมอยู่ในระดับมาก คือ ความมีเหตุผล ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความอดุสาหะ ความประหยัด ความเมตตากรุณา ความเสียสละ ความสามัคคี ความยุติธรรม ความกตัญญูกตเวทีก การเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ความสุภาพเรียบร้อย การใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ การละเอียดและเกรงกลัว (2) นักศึกษาเห็นว่าเท่าที่ผ่านมาสถาบันศาสนา สถาบันการศึกษา และสถาบันครอบครัวมีส่วนร่วมในการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาในระดับมาก เช่นเดียวกับ ธิดาพร โตสติ (2546) พบว่า คุณธรรมที่นักศึกษาควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนคือความมีวินัย ความรับผิดชอบ และความขยันหมั่นเพียร เหตุปัจจัยของคุณธรรมเชื่อมโยงกับการขาดแบบอย่างที่ดี ครอบครัว ตัวนิสิต และอาจารย์ผู้สอน

คุณธรรมที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมมีความสอดคล้องกับคุณธรรมที่นิสิตควรได้รับการพัฒนา แนวทางการจัดกิจกรรมที่มีผลกระทบทำให้เกิดแนวทางอื่นตามมามากที่สุดคือ การที่อาจารย์ใส่ใจให้โอกาสนิสิตได้พัฒนา อีกทั้งทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ศิษย์และการประสานร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งมหาวิทยาลัย ผู้ปกครอง และอาจารย์

■ วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเสริมด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย คือ นักศึกษาภาคปกติทุกคณะ ทุกชั้นปีของมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2560 จำนวน 6,059 คน ใช้สูตรคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง ณ ความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่าง 387 คน และเพื่อป้องกันการผิดพลาดจึงได้เก็บแบบสอบถามเพิ่มเติมให้ครบ 400 ชุด การสุ่มตัวอย่างใช้หลักอาศัยความน่าจะเป็นวิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การสุ่มแบบแบ่งกลุ่มจำแนกเป็นคณะ และขั้นที่ 2 การสุ่มแบบแบ่งกลุ่มตามหลักสูตร และเลือกแบบเจาะจง โดยวางหลักเกณฑ์เลือกหลักสูตรที่มีจำนวนนักศึกษามาก และให้กระจายแต่ละชั้นปีในแต่ละหลักสูตรให้ทั่วถึง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ เป็นวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลักและเสริมด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามข้อมูลทั่วไป เป็นคำถามปลายเปิด 11 ข้อ และปลายปิด 1 ข้อ

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความรู้เข้าใจเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน เป็นคำถามแบบมาตราวัด rating scale มีคำตอบ 3 ตัวเลือก คือ ไม่ใช่ ไม่แน่ใจ ใช่ จำนวน 15 ข้อ

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับประสบการณ์เกี่ยวกับด้านการทุจริตคอร์รัปชัน เป็นคำถามแบบมาตราวัด rating scale มีคำตอบ 5 ตัวเลือก คือ ประจํา บ่อยๆ บางครั้ง นานๆ ครั้ง ไม่เคยทำ จำนวน 3 ด้าน รวม 19 ข้อ

ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับการยอมรับการทุจริตและคอร์รัปชัน ส่วนที่ 5 คำถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อการทุจริตคอร์รัปชัน และส่วนที่ 7 แนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในความเป็นพลเมืองด้านการต่อต้านการทุจริตและคอร์รัปชันของนักศึกษาพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ เป็นคำถามแบบมาตราวัด rating scale มีคำตอบ 5 ตัวเลือก คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย

อย่างยิ่ง มีจำนวน 14 ข้อ 30 ข้อ และ 23 ข้อ ตามลำดับ ส่วนที่ 6 คำถามเกี่ยวกับการรับรู้การทุจริตคอร์รัปชันของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เป็นคำถามแบบมาตรวัด rating scale มีคำตอบ 5 ตัวเลือก คือ มาก ค่อนข้างมาก ปานกลาง ค่อนข้างน้อย และน้อย จำนวน 15 ข้อ ส่วนเครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสนทนากลุ่มและประชุมปฏิบัติการในประเด็นแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในความเป็นพลเมืองด้านการต่อต้านการทุจริต และคอร์รัปชันของนักศึกษา

สถิติการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงตรรกะสรุปเชื่อมโยงทฤษฎีแนวคิดต่าง ๆ สำหรับการทดสอบสมมติฐานการวิจัยใช้สถิติเชิงอนุมานใช้ t-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลกับการรับรู้การทุจริตคอร์รัปชัน และใช้สถิติการวิเคราะห์

ความแปรปรวนทางเดียว One-way ANOVA คือ f-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของชั้นปี หลักสูตร คณะที่สังกัด ศาสนา ประเภทของสถาบันการศึกษาที่สำเร็จระดับมัธยมศึกษา ผลการเรียนโดยเฉลี่ยสะสม สถานภาพของพ่อแม่ลำดับการเป็นบุตรของครอบครัวกับการรับรู้การทุจริตคอร์รัปชันและทัศนคติต่อการทุจริตคอร์รัปชันส่วนประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการทุจริตและคอร์รัปชัน ประสิทธิภาพการทุจริตและคอร์รัปชัน การยอมรับหรือการอดกลั้นการทุจริตและคอร์รัปชันกับการรับรู้การทุจริตคอร์รัปชัน และทัศนคติต่อการทุจริตคอร์รัปชัน ใช้สถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r)

ผลการวิจัย

จากการเก็บข้อมูลทั่วไปกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา 400 คน สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. การรับรู้การทุจริตคอร์รัปชันของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้การทุจริตคอร์รัปชันของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

รายการ	การรับรู้การทุจริตคอร์รัปชัน		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การทุจริตโครงการของรัฐมีความซับซ้อน และมีความเสียหายสูงขึ้นไปเรื่อย ๆ และไม่มีที่ท่าลดลง	4.17	1.01	มาก
2. ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐขาดความรู้ใหม่ ๆ ในข้อกฎหมายเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันในกระบวนการและรูปแบบการทุจริตต่าง ๆ	3.75	1.12	มาก
3. การทุจริตในสังคมไทยปัจจุบันมีหลายรูปแบบ และแปลกใหม่ ยากที่ประชาชนจะเข้าใจหรือติดตามตรวจสอบ	4.09	1.05	มาก
4. สื่อมวลชนได้ทำหน้าที่ดีแก่กระบวนการทุจริตคอร์รัปชันแบบเกาะติดเข้มข้นมากขึ้นเรื่อย ๆ	3.94	1.07	มาก
5. ในสังคมไทยมีการต่อต้านการทุจริต โดยมีการเปิดช่องทางรับเรื่องร้องเรียนทุจริตหลากหลายขึ้น เช่น สายด่วน เว็บไซต์	3.99	1.04	มาก
6. การทุจริตของไทยลดลงได้ยาก เพราะมีวัฒนธรรมที่เน้นการตอบแทนบุญคุณกัน	3.93	1.10	มาก
7. การต่อต้านทุจริตขับเคลื่อนได้ยากในกลุ่มอาชีพนักการเมือง	3.94	1.14	มาก
8. ความสามารถในการตรวจสอบการทุจริตของสื่อมวลชนยุคใหม่ทำได้รวดเร็วและเจาะลึกมากขึ้น	3.89	1.11	มาก
9. การทุจริตแทรกซึมไปทุกวงการ ไม่เว้นแม้แต่วงการศาสนา และการศึกษาที่เกิดขึ้นจนน่าเป็นห่วง	4.04	1.13	มาก
10. โอกาสการทุจริต มักจะเกิดขึ้นได้มากกับบุคคลที่มีความรู้หรือระดับการศึกษาชั้นสูงขึ้นไป	3.97	1.10	มาก
11. ระบบการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูล หรือแจ้งเบาะแสการทุจริตไม่สร้างความเชื่อมั่นกับผู้แจ้งเบาะแส	3.85	1.03	มาก
12. ความพร้อมรับผิดหรือเกรงกลัวต่อการทุจริตของผู้บริหารหรือนักการเมืองเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ยากมากขึ้น	4.11	.97	มาก

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการรับรู้การทุจริตคอร์รัปชันของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา (ต่อ)

รายการ	การรับรู้การทุจริตคอร์รัปชัน		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
13. สังคมไทยยังไม่มีวิธีการปลูกฝังความพร้อมรับผิดชอบสำหรับในกลุ่มข้าราชการประเภทต่าง ๆ หรือแม้แต่ประชาชน	3.99	.10	มาก
14. การแจ้งเบาะแสการทุจริตของภาคประชาชนเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ยากในความเป็นจริง	4.02	1.02	มาก
15. ในสังคมที่ไม่ใช่การปกครองแบบประชาธิปไตยจะมีการทุจริตที่รุนแรงมากกว่าการปกครองแบบอื่น ๆ	3.84	1.08	มาก
รวมการรับรู้การทุจริตคอร์รัปชันโดยเฉลี่ย	3.97	.80	มาก

จากตารางที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้การทุจริตคอร์รัปชันของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X}=3.97$) โดยเฉพาะประเด็นการทุจริตโครงการของรัฐมีความซับซ้อน และมีความเสียหายสูง ขึ้นเรื่อย ๆ และไม่มีที่ต่ำลงมีค่ามากที่สุด ($\bar{X}=4.17$) รองลงมา

คือ ความพร้อมรับผิดหรือเกรงกลัวต่อการทุจริตของผู้นำหรือนักการเมืองเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ยากมากขึ้น

2. ทักษะคิดต่อการทุจริตคอร์รัปชันของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติต่อการทุจริตคอร์รัปชันของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

รายการ	ระดับความคิดเห็น			
	ร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การไม่เคารพกฎ กติกา ส่งงานช้ากว่าเวลาที่กำหนดไว้ไม่ส่งผลต่อการสร้างนิสัยการทุจริต	67.40	3.37	1.25	ปานกลาง
2. การปกปิดข้อไม่ดีเพื่อรักษาความสัมพันธ์เชิงบวก ไม่มีผลสร้างนิสัยการทุจริต	66.00	3.30	1.12	ปานกลาง
3. การไม่ยึดมั่นวินัย และรักษาระเบียบในตนเองจะบ่มเพาะนิสัยทุจริต	60.80	3.04	1.23	ปานกลาง
4. การมีนิสัยอะไรก็ได้ ไม่ปฏิเสธจะไม่มีผลต่อการเสริมสร้างนิสัยการทุจริต	67.20	3.36	1.12	ปานกลาง
5. การรักความสบาย ขาดความอดทน อดกลั้นต่ออุปสรรคที่เข้ามาในชีวิตจะสร้างนิสัยไม่ต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน	60.20	3.01	1.21	ปานกลาง
6. การให้ของกำนัล หรือสิ่งของที่มีราคาเพื่อหวังงานในอนาคต ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของการทุจริต	70.80	3.54	1.18	มาก
7. การเอาของวัสดุส่วนรวมไปใช้ที่บ้านเพื่อทำงานส่วนตัว ถือว่าเป็นการคอร์รัปชันอย่างหนึ่ง	62.20	3.11	1.26	ปานกลาง
8. การหาเงินโดยใช้วิธีการเรียไร เรียกร้องขอรับบริจาค เป็นค่านิยม ที่ปฏิบัติในสังคมไทย ไม่เกี่ยวกับการทุจริต	57.60	2.88	1.19	ปานกลาง
9. การโกงในเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น การใช้ชั่วโมงการทำงาน ไปทำธุระส่วนตัว ไม่ใช่เรื่องเสียหายที่ส่งผลต่อการทุจริต	69.80	3.49	1.12	ปานกลาง
10. ถ้าคนอยู่ในสภาวะกดดัน ถูกบังคับ ก็จะมีผลเสียให้เกิดการกระทำที่ทุจริต	63.00	3.15	1.20	ปานกลาง
11. การมองประโยชน์ระยะสั้นของตนเองและพวกพ้อง ไม่มีผลต่อการสร้างนิสัยการทุจริตต่อส่วนรวม	68.60	3.43	1.10	ปานกลาง

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติต่อการทุจริตคอร์รัปชันของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา (ต่อ)

รายการ	ระดับความคิดเห็น			
	ร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
12. ผลตอบแทนที่มีความคุ้มกับการเสี่ยงช่วยให้เกิดเหตุการณ์การทุจริตมากขึ้น	60.20	3.01	1.21	ปานกลาง
13. การรับของขวัญ หรือกระเช้าที่มีราคาในวาระเทศกาลต่าง ๆ เช่น ปีใหม่ ตรุษจีน ฯลฯ ถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติไม่ใช่เรื่องเสียหาย ที่สื่อในทางทุจริต	55.00	2.75	1.2	ปานกลาง
14. การอบรมเลี้ยงดูแบบรู้จักพอเพียงช่วยสร้างภูมิคุ้มกันการทุจริตคอร์รัปชันได้	77.20	3.86	1.12	มาก
15. ค่านิยมที่เลี้ยงดูปู่เสื่อผู้มีตำแหน่งสูงเป็นเรื่องปกติ ไม่ถือเป็นการส่งเสริมนิสัยการทุจริต	63.20	3.16	1.12	ปานกลาง
16. การใช้สื่อเทคโนโลยี และสังคมออนไลน์ช่วยป้องกันการทุจริตในสังคมเมืองได้	62.20	3.11	1.03	ปานกลาง
17. ท่านเชื่อว่าสังคมไทยสามารถจัดการปัญหาการทุจริตให้ลดลงได้	65.00	3.25	1.01	ปานกลาง
18. การไม่ยึดมั่น ในกฎระเบียบจะเปิดช่องทางโอกาสให้มีการทุจริตได้ง่ายขึ้น	71.60	3.58	1.10	มาก
19. ค่านิยมคนไทยที่พึ่งพาต่อผู้มีอำนาจ ไม่ช่วยกระตุ้นการต่อต้านทุจริตคอร์รัปชัน	59.80	2.99	1.17	ปานกลาง
20. การให้เพื่อนลอกการบ้านเป็นน้ำใจที่พึงมีกันไม่ใช่เรื่องที่น่ารังเกียจที่สื่อพฤติกรรม การทุจริต	61.20	3.06	1.06	ปานกลาง
21. การให้สินน้ำใจเพื่ออำนวยความสะดวกในการทำงานเป็นการพึ่งพาอาศัยกัน ไม่ถือว่าเป็นการทุจริต	58.60	2.93	1.11	ปานกลาง
22. การบริหารงานแบบรวมศูนย์จะเป็นช่องทางให้เกิดการทุจริตได้ง่ายกว่าแบบกระจายอำนาจ	62.40	3.12	1.05	ปานกลาง
23. การทุจริตส่งผลให้บริการของรัฐหรือผลงาน ไม่มีคุณภาพ หรือประสิทธิภาพ	69.00	3.45	1.16	ปานกลาง
24. คนที่มีตำแหน่งสูง ยังมีโอกาสทุจริตมากขึ้น และสร้างความเสียหายจากการใช้อำนาจ มากกว่าคนที่มีตำแหน่งต่ำกว่า	71.00	3.55	1.14	มาก
25. คนที่มีการศึกษาย่อมมีวิธีการทุจริตได้ซับซ้อนมากกว่าคนทั่วไป	68.00	3.40	1.11	ปานกลาง
26. สถานการณ์คอร์รัปชันในสังคมไทยเป็นเรื่องปกติเกิดขึ้นได้ทุกประเภทของหน่วยงาน ภาครัฐ	72.40	3.62	1.10	มาก
27. การทุจริตจะมีมากในสภาพการเมืองที่มีความขัดแย้งสูง	72.40	3.62	1.12	มาก
28. การทุจริตส่งผลให้การดำเนินงานของภาครัฐ มีค่าใช้จ่ายสูงเกินความเป็นจริง	72.40	3.62	1.09	มาก
29. การฝากคนเข้าทำงานเป็นการพึ่งพาและต่างตอบแทนกัน ไม่มีผลให้เกิดการทุจริต คอร์รัปชัน	65.80	3.29	1.20	ปานกลาง
30. ประชาชนที่ไม่มีความรู้จะไม่กล้าต่อต้านการทุจริตที่ปรากฏในสังคมไทย	71.60	3.58	1.16	มาก
ทัศนคติต่อการทุจริตคอร์รัปชันภาพรวม	65.80	3.29	0.33	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติต่อการทุจริตคอร์รัปชันของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา โดยภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.29$) โดยเฉพาะประเด็น การอบรมเลี้ยงดูแบบรู้จักพอเพียง ช่วยสร้างภูมิคุ้มกันการทุจริตคอร์รัปชันได้มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=3.86$) รองลงมาคือ

สถานการณ์คอร์รัปชัน ในสังคมไทยเป็นเรื่องปกติเกิดขึ้นได้ทุกประเภทของหน่วยงานภาครัฐ มีค่าเฉลี่ยเท่ากันกับการทุจริตจะมีมากในสภาพการเมืองที่มีความขัดแย้งสูง และการทุจริตส่งผลให้การดำเนินงานของภาครัฐมีค่าใช้จ่ายสูงเกินความเป็นจริง ($\bar{X}=3.62$)

3. เปรียบเทียบการรับรู้การทุจริตคอร์รัปชันของ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน

การเปรียบเทียบการรับรู้การทุจริตคอร์รัปชันของ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาโดยภาพรวมจำแนกตาม เพศ พบว่าเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยมากกว่าเพศชาย จำแนกตาม ชั้นปี พบว่า ชั้นปี 4 มีค่าเฉลี่ยมากกว่าชั้นปีอื่น ๆ หากจำแนก ตามสังกัดคณะ คณะวิทยาการจัดการมีค่าเฉลี่ยมากกว่า คณะอื่น ๆ หากจำแนกศาสนา กลุ่มที่นับถือศาสนาอิสลาม มีค่าเฉลี่ยมากกว่านับถือศาสนาอื่น ๆ จำแนกตามประเภท สถานศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา กลุ่มที่สำเร็จ การศึกษาจากสถานศึกษาพาณิชยการ/อาชีวศึกษามีค่าเฉลี่ย มากกว่าอื่น ๆ หากจำแนกตามผลการเรียนโดยภาพรวมผู้ที่มี ผลการเรียนโดยเฉลี่ย เกเรต่ำกว่า 2.00 มีค่าเฉลี่ยมากกว่า อื่น ๆ หากจำแนกตามสถานภาพของพ่อแม่โดยภาพรวมผู้ที่มี สถานภาพของพ่อแม่หย่าร้างมีค่าเฉลี่ยมากกว่าอื่น ๆ จำแนก ตามลำดับการเป็นบุตร กลุ่มที่มีลำดับการเป็นบุตรคนโตของ ครอบครัวมีค่าเฉลี่ยมากกว่าอื่น ๆ และหากจำแนกตามแหล่ง

การติดตามและรับรู้ข่าวสารการเมือง แหล่งการสนทนา/ พูดคุยมีค่าเฉลี่ยมากกว่าอื่น ๆ

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกันของกลุ่มนักศึกษา คือ เพศ ชั้นปี สังกัดคณะ ศาสนา ประเภทสถานศึกษาที่สำเร็จการศึกษาประถมศึกษา ผลการเรียน สถานภาพพ่อแม่ และลำดับการเป็นบุตรของ ครอบครัว มีการรับรู้การทุจริตคอร์รัปชันโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นจำแนกนักศึกษาที่มี แหล่งการติดตามและรับรู้ข่าวสารการเมืองต่างกันมีการรับรู้ การทุจริตพอ ๆ กัน หรือไม่แตกต่างกัน

4. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เข้าใจเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน ประสบการณ์เกี่ยวกับด้านการทุจริตคอร์รัปชัน และการยอมรับหรืออดกลั้นกับการทุจริตคอร์รัปชันกับการรับรู้ การทุจริตคอร์รัปชัน และทัศนคติต่อการทุจริตคอร์รัปชันของ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 3 การทดสอบสมมติฐานการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน ประสบการณ์เกี่ยวกับด้านการทุจริตคอร์รัปชัน ด้านการยอมรับหรืออดกลั้นกับการทุจริตคอร์รัปชันกับการรับรู้ การทุจริตคอร์รัปชัน และทัศนคติต่อการทุจริตคอร์รัปชันของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ความสัมพันธ์	ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ การทุจริตคอร์รัปชัน (K)	ด้านการยอมรับ การทุจริตคอร์รัปชัน (R)	ด้านประสบการณ์ ด้านการทุจริตคอร์รัปชัน (E)	ด้านการรับรู้ การทุจริตคอร์รัปชัน (P)	ทัศนคติต่อการทุจริต และคอร์รัปชัน (A)
ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน (K)	1.00	.622(**)			-.189**
ด้านการยอมรับการทุจริตคอร์รัปชัน (R)	.622(**)	1.00			-.314**
ด้านประสบการณ์ด้านการทุจริตคอร์รัปชัน (E)			1.00	.213**	.238**
ด้านการรับรู้การทุจริตคอร์รัปชัน (P)			.213**	1.00	.435**
ทัศนคติต่อการทุจริตและคอร์รัปชัน (A)	-.189(**)	-.314(**)	.238**	.435**	1.00

ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

K = ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน
R = ด้านการยอมรับการทุจริตคอร์รัปชัน
E = ด้านประสบการณ์ด้านการทุจริตคอร์รัปชัน

P = ด้านการรับรู้การทุจริตคอร์รัปชัน
A = ทัศนคติต่อการทุจริตและคอร์รัปชัน

จากตารางสรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ที่มีทิศทางเดียวกัน ได้แก่

ความสัมพันธ์ระหว่างด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน (K) กับด้านการยอมรับการทุจริตคอร์รัปชัน (R) อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($r=.622^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการทุจริตและคอร์รัปชัน (A) กับด้านการรับรู้การทุจริตคอร์รัปชัน (P) อยู่ในระดับกลาง ($r=.435^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการทุจริตและคอร์รัปชัน (A) กับด้านประสบการณ์ด้านการทุจริต คอร์รัปชัน (E) ($r=.238^{**}$) และทัศนคติต่อการทุจริตและคอร์รัปชัน (A) กับด้านการรับรู้การทุจริตคอร์รัปชัน (P) ($r=.213^{**}$) อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ (E) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่นเดียวกัน

ส่วนคู่ความสัมพันธ์ที่มีทิศทางผกผัน ได้แก่

ความสัมพันธ์ระหว่างด้านการยอมรับการทุจริตคอร์รัปชัน (R) กับทัศนคติต่อการทุจริตและคอร์รัปชัน (A)

-0.314^{**} อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ความสัมพันธ์ระหว่างด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน (K) กับทัศนคติต่อการทุจริตและคอร์รัปชัน (A) ($r=-.189^{**}$) อยู่ในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

แต่ยกเว้นด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันกับด้านการรับรู้การทุจริตคอร์รัปชันไม่มีความสัมพันธ์กัน เช่นเดียวกับด้านการยอมรับการทุจริตคอร์รัปชันกับด้านการรับรู้การทุจริตคอร์รัปชันไม่มีความสัมพันธ์กัน

5. แนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในความเป็นพลเมืองด้านการต่อต้านการทุจริตและคอร์รัปชันของนักศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

ผลวิจัยพบว่า แนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในความเป็นพลเมืองด้านการต่อต้านการทุจริตและคอร์รัปชันของนักศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ได้ภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X}=4.21$) รายละเอียดจำแนกตามรายด้าน คือ

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในความเป็นพลเมืองด้านการต่อต้านการทุจริตและคอร์รัปชันของนักศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

รายการ	ระดับความคิดเห็น			
	ร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
กลไกการศึกษา	83.20	4.16	0.68	มาก
กลไกครอบครัว	85.80	4.29	0.67	มาก
กลไกผู้นำประเทศ/นักการเมือง	84.80	4.24	0.75	มาก
กลไกข้าราชการ	84.20	4.21	0.72	มาก
กลไกศาสนา	84.20	4.21	0.76	มาก
กลไกสังคม	83.60	4.18	0.75	มาก
กฎหมาย	84.40	4.22	0.76	มาก
ระบบวัฒนธรรม /ค่านิยม	84.20	4.15	0.77	มาก
แนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในความเป็นพลเมือง				
ภาพรวมโดยเฉลี่ยเป็นรายด้าน	84.20	4.21	0.62	มาก

หากพิจารณาอธิบายเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านกลไกการศึกษา มีประเด็นผู้สอนหรือผู้บริหารควรมีพฤติกรรมความซื่อสัตย์ โปร่งใส ให้นักศึกษาได้ซึมซับเป็นแบบอย่าง ($\bar{X}=4.22$)

ด้านกลไกครอบครัว มีประเด็นควรสร้างความสัมพันธ์แบบใกล้ชิด มีเวลาพบปะ และทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว และควรปลูกฝังความซื่อสัตย์สุจริตโดยเริ่มต้นจากสมาชิกในครอบครัว ($\bar{X}=4.30$)

ด้านกลไกผู้นำประเทศ/นักการเมือง มีประเด็นผู้นำหรือนักการเมืองใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายอย่างเสมอภาค ไม่เบียดเบียน ($\bar{X}=4.25$)

ด้านกลไกข้าราชการ ($\bar{X}=4.21$) มีประเด็นควรปลูกฝังเจ้าหน้าที่รัฐให้พอเพียงในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติงานยึดหลักธรรมาภิบาล ($\bar{X}=4.25$)

ด้านกลไกศาสนา ($\bar{X}=4.21$) มีประเด็นควรให้ผู้นำศาสนาเป็นผู้กระตุ้นสร้างความรู้และความคิดในการเป็นพลเมืองดีที่ต่อต้านการทุจริต ($\bar{X}=4.23$)

ด้านกลไกสังคม ($\bar{X}=4.18$) มีประเด็นสร้างกระบวนการหล่อหลอมคุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบ และความมีระเบียบวินัยในตนเอง ($\bar{X}=4.21$)

ด้านกฎหมาย ($\bar{X}=4.22$) มีประเด็นควรปรับบทลงโทษของการทำทุจริตและคอร์รัปชันให้หนักแรงกล้ามากขึ้น และสอดคล้องกับความรุนแรงการทุจริตที่ซับซ้อนขึ้นมีค่ามากที่สุด ($\bar{X}=4.29$)

ด้านระบบวัฒนธรรม/ค่านิยม ($\bar{X}=4.15$) โดยเฉพาะประเด็นควรปรับเปลี่ยนทัศนคติและความเชื่อทางสังคมให้เคารพยกย่องคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนปลูกฝังค่านิยมสร้างความซื่อสัตย์และสุจริตในการใช้ชีวิตด้านต่างๆ ในสังคม ($\bar{X}=4.19$)

สำหรับผลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า ควรจัดอบรมให้ความรู้การต่อต้านการทุจริต ผนวกการส่งเสริมคุณธรรมเพื่อให้เป็นตัวอย่างของสังคม มีการอบรมพัฒนาจิตใจ ปลูกฝังจิตสำนึก รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมเป็นหูเป็นตา ตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่รัฐ ส่วนในระดับประเทศต้องให้ประชาชน มีความรู้ ความคิดเกี่ยวกับสภาพปัญหาการทุจริต และสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารเครือข่าย การเฝ้าระวังป้องกันและติดตามการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐ

นอกจากนี้ผลการสนทนากลุ่มกับตัวแทนนักศึกษาของหลักสูตรและระดับคณะ พบว่า ควรปลูกฝังตั้งแต่เด็ก ๆ ผ่านสถาบันครอบครัว โดยทำเป็นแบบอย่างและปลูกฝังการมีระเบียบวินัยและความซื่อสัตย์และสถาบันการศึกษาอบรม

สั่งสอนให้มีจิตสำนึกการปฏิบัติงานและเป็นคนดีต่อสังคม ประเทศชาติ โดยภาครัฐและองค์กรต่าง ๆ ต้องใช้ชีวิตประจำวันและปฏิบัติงาน โดยยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเพื่อสร้างสังคมเพื่อต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน รวมทั้งรัฐควรมีแนวออกกฎหมายเอาผิดกับคนที่กระทำผิดอย่างจริงจัง

■ อภิปรายผล

1. การรับรู้การทุจริตคอร์รัปชันของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ผลการวิจัยการรับรู้การทุจริตคอร์รัปชันของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาโดยภาพรวมอยู่ระดับมาก โดยเฉพาะประเด็นเกี่ยวกับการทุจริตโครงการของรัฐมีความซับซ้อนและมีความเสียหายสูงขึ้นไปเรื่อย ๆ และไม่มีที่ต่ำลง และความพร้อมรับผิดหรือเกรงกลัวต่อการทุจริตของผู้นำหรือนักการเมืองเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ยากมากขึ้น ทั้งนี้อาจเพราะการดำเนินโครงการของรัฐหรือโครงการที่ผลักดันโดยฝ่ายการเมืองมักถูกจับตามองว่า มีผลกระทบเกี่ยวข้อง และมักอยู่ในความสนใจของคนส่วนใหญ่ เพราะกลุ่มนักศึกษามีมุมมองรับรู้การทุจริตในเรื่องที่ใกล้ตัว โดยจะสนใจในประเด็นเกี่ยวกับรัฐบาล โครงการของรัฐ เช่น การนำโครงการของรัฐไปปฏิบัติรวมทั้งในกระบวนการพิจารณาการกระทำผิดทางกฎหมายมักใช้ระยะเวลายาวนานในการพิสูจน์ตัดสินหรือตรวจสอบทำให้คนที่ทำผิดไม่ตระหนักและไม่เกิดความเกรงกลัวในบทลงโทษเพราะเป็นเรื่องอนาคตที่อยู่ไกล ซึ่งสามารถใช้ทฤษฎีตัวการ-ตัวแทน มาอธิบายสาเหตุการคอร์รัปชันว่าเกิดจากผู้ปกครองกับพรรคพวกเข้ามาแสวงหาประโยชน์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจริญศักดิ์ ศิริกุล และ มานวิภา อินทรทัต (2557) กล่าวว่าทัศนคติต่อการรับทราบข่าวการคอร์รัปชันของหน่วยงานรัฐ โดยรวมทางบวก คือ การคอร์รัปชันของหน่วยงานรัฐเป็นปัญหาสำคัญมากระดับประเทศ ส่วนประเด็นการรับรู้ต่อการทุจริตที่มีค่าน้อย คือ การทุจริตของไทยลดลงได้ยาก เพราะมีวัฒนธรรมที่เน้นการตอบแทนบุญคุณกันทั้งนี้เป็นเพราะว่าการตอบแทนบุญคุณกันเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมไทยในแง่ระบบอุปถัมภ์พึ่งพาและต่างตอบแทน จึงมองว่าเป็นปกติ สอดคล้องกับทฤษฎีอุปถัมภ์ที่กล่าวว่าเป็นระบบการพึ่งพาอาศัยและช่วยเหลือกันทำให้เกิดพวกพ้องในองค์กรทำให้ง่ายต่อการเกิดการทุจริต นอกจากนี้ยังมีการรับรู้การทุจริตที่มีค่าน้อยคือในสังคมที่ไม่ใช่การปกครองแบบประชาธิปไตยจะมีการทุจริตที่รุนแรงมากกว่าการปกครองแบบอื่น ๆ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าระบบการเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตยการเปิดเผยข้อมูลการตัดสินใจจะรวมศูนย์

มีการใช้อำนาจดุลยพินิจและใช้อำนาจผูกขาดของรัฐทำให้ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงการบริหารปกครองของผู้มีอำนาจ สอดคล้องกับมุมมองเศรษฐศาสตร์การเมืองที่มองปัญหา คอร์รัปชันเกี่ยวข้องกับระบอบการปกครองว่าต้องเป็นระบอบที่เปิดกว้างให้กับสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนและประชาชน ในการร่วมรณรงค์ต่อสู้กับคอร์รัปชัน

2. ทักษะคิดต่อการทุจริตคอร์รัปชันของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

นักศึกษามีทักษะคิดต่อการทุจริตคอร์รัปชันภาพรวม อยู่ระดับปานกลาง โดยเฉพาะสถานการณ์คอร์รัปชัน ในสังคมไทยเป็นเรื่องปกติเกิดขึ้นได้กับหน่วยงานภาครัฐ มีค่าเฉลี่ยเท่ากันกับการทุจริตจะมีมากในสภาพการเมืองที่มีความขัดแย้งสูง และการทุจริตส่งผลให้การดำเนินงานของภาครัฐมีค่าใช้จ่ายสูงเกินความเป็นจริง สอดคล้องกับ งานวิจัยของ วิศรุต สีหามาตย์ และ ศุภวัฒน์กร วงศ์ธนวสุ (2558) ที่อธิบายถึงทัศนคติด้านงบประมาณที่รัฐได้เบี่ยงเบน ไปยังเอกชนหรือกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ อันเนื่องมาจากการ คอร์รัปชัน ทักษะคิดมาตรฐานทางจริยธรรมของนักการเมือง ทักษะคิดด้านรายจ่ายที่ไม่ปกติและการติดสินบน ทักษะคิด ด้านประสิทธิภาพในการใช้จ่ายของภาครัฐ ทักษะคิดด้านความ โปร่งใสของผู้กำหนดนโยบายของรัฐ

ส่วนประเด็นของนักศึกษาที่มีทัศนคติต่อการทุจริต คอร์รัปชันมีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือการรับของขวัญหรือกระเช้า ที่มีราคาในวาระเทศกาลต่าง ๆ เช่น ปีใหม่ ตรุษจีน ฯลฯ ถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติ ไม่ใช่เรื่องเสียหายที่สื่อในทาง ทุจริตมีค่าน้อยที่สุด รองลงมาคือ การหาเงินโดยใช้วิธีการ เรี่ยไร เรียกร้องขอรับบริจาคเป็นค่านิยมที่ปฏิบัติในสังคมไทย ไม่เกี่ยวกับการทุจริต และการให้สินน้ำใจเพื่ออำนวยความสะดวกในการทำงานเป็นการพึ่งพาอาศัยกัน ไม่ถือว่าเป็นการ ทุจริตที่เป็นเช่นนั้นเพราะว่าพฤติกรรมเหล่านี้กลุ่มนักศึกษา มองว่าเป็นเรื่องปกติตามวิถีวัฒนธรรมไทย การมีน้ำใจ จึงมองว่าไม่ใช่เป็นเรื่องเสียหาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิศรุต สีหามาตย์ และ ศุภวัฒน์กร วงศ์ธนวสุ (2558) ที่ อธิบายว่าทัศนคติที่มีต่อการคอร์รัปชัน เช่น ด้านรายจ่ายที่ไม่ปกติและการติดสินบน พบว่า นักศึกษายอมรับได้กับการ ติดสินบนให้นักการเมือง ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ โดย ส่วนมากมองว่าการติดสินบนเป็นเรื่องที่ปกติและมองว่าการ ติดสินบนเพื่อให้การติดต่อราชการรวดเร็วขึ้นนั้นเป็นสิ่งที่ควรทำ ซึ่งผลการศึกษายังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นवलน้อย ตรีรัตน์ (2549) ที่ได้กล่าวว่า การติดสินบนนั้นอยู่คู่กับสังคมไทย มาตั้งแต่อดีตตั้งแต่มีสังคมชั้นปกครองและถูกปกครอง

และไม่มีวันหมดไปจากประเทศไทยได้ ซึ่งจากการศึกษา ดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมการติดสินบนของ สังคมไทย ส่วนประเด็นทัศนคติที่ว่าผลตอบแทนที่มีความ คุ่มกับการเสี่ยงช่วยให้เกิดเหตุการณ์การทุจริตมากขึ้น ซึ่งมี ความสอดคล้องกับทฤษฎีที่ว่าสาเหตุคอร์รัปชันมาจากสาเหตุ ภายในตัวบุคคลที่มีองค์ประกอบสำคัญคือโอกาส สิ่งจูงใจ การเสี่ยงภัย และความซื่อสัตย์ (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2544) กล่าวคือ หากกระทำการทุจริตไปแล้ว จะคุ้มค่าหรือไม่ หาก ถูกตรวจพบจับได้

3. เปรียบเทียบการรับรู้การทุจริตคอร์รัปชันของ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เมื่อจำแนกตามปัจจัย ส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน

ปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกันของกลุ่มนักศึกษา คือ เพศ ชั้นปี สังเกตคณะ ศาสนา ประเภทสถานศึกษาที่สำเร็จการ ศึกษาประถมศึกษา ผลการเรียน สถานภาพพ่อแม่ และลำดับ การเป็นบุตรของครอบครัว มีการรับรู้การทุจริตคอร์รัปชัน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ ซึ่งแตกต่าง จากงานวิจัยของเฉลิมศักดิ์ ศิริกุล และ มานวิภา อินทรทัต (2557) พบว่า ปัจจัยภูมิหลังของนักศึกษาที่ต่างกันมีความ สัมพันธ์กับทัศนคติต่อการรับทราบข่าวการคอร์รัปชันของ หน่วยงานภาครัฐ ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลวิจัยดังกล่าว ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาเกี่ยวกับ ครอบครัวและโรงเรียนในพื้นที่ชายแดนใต้ ไม่ได้แสดงบทบาท การกระทำอย่างจริงจังหรือมีความสามารถพอที่จะทำหน้าที่ ออกแบบและส่งเสริมกิจกรรมหรือการใช้เวลาเพื่อแลกเปลี่ยน สร้างประสบการณ์ด้านสังคมให้อยู่ในตัวนักเรียนตั้งแต่ เด็กเล็ก จึงส่งผลให้กลุ่มนักศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ มีระบบความคิดและพฤติกรรมด้านสาธารณะไม่แตกต่างกัน แต่จะมีความแตกต่างของปัจจัยสภาพแวดล้อมหรือปัจจัย เจือปนอื่น ๆ เช่น ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการทุจริต คอร์รัปชัน หรือการยอมรับหรืออดกลั้นกับการทุจริต คอร์รัปชันมีความสัมพันธ์และมีผลมากกว่าปัจจัยส่วนบุคคล ทำนองเดียวกับงานวิจัยของ มารียม เจ๊ะเต๊ะ (2556) ที่พบว่า ความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติการสนับสนุนกิจกรรม เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีผลต่อพฤติกรรม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียน แต่ระดับชั้นเรียนและอายุ ที่แตกต่างกันส่งผลให้นักเรียนมีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ แตกต่างกัน และยิ่งสอดคล้องกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับ จิตสาธารณะหรือพฤติกรรมเอื้อสังคมของเยาวชนและวัยรุ่น ตอนต้น ได้แก่ เพศ การถ่ายทอดจิตสาธารณะของพ่อแม่ การชี้นำ ด้านความคิดและพฤติกรรมของพ่อแม่ การชี้นำด้านความคิด

และพฤติกรรมของครู และอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน (อารีย์ วงศ์แดง, วิวัฒน์ กิตติพิชัย, และ พิมพ์สุรางค์ เตชะบุญเสริมศักดิ์, 2554) รวมทั้งสอดคล้องกับทัศนคติของ Dovidio (2006) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงทัศนคติและค่านิยม ความเชื่อและพฤติกรรมของบุคคลเกิดจากคุณลักษณะภายในตัวบุคคล และอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมภายนอก

4. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เข้าใจเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน ประสบการณ์เกี่ยวกับด้านการทุจริตคอร์รัปชัน และการยอมรับหรืออดกลั้นกับการทุจริตคอร์รัปชันกับการรับรู้การทุจริตคอร์รัปชัน และทัศนคติต่อการทุจริตคอร์รัปชันของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ผลวิจัยพบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์เชิงผกผันคือ ปัจจัยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันกับทัศนคติต่อการทุจริตและคอร์รัปชันจะมีความสัมพันธ์ระดับต่ำสอดคล้องกับ เกลิมศักดิ์ ศิริกุล และ มานวิภา อินทรทัต (2557) พบว่า ปัจจัยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทุจริตมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการรับทราบข่าวการคอร์รัปชันของหน่วยงานภาครัฐ ส่วนด้านการยอมรับหรืออดกลั้นการทุจริตคอร์รัปชันกับทัศนคติต่อการทุจริตและคอร์รัปชันจะมีความสัมพันธ์ระดับค่อนข้างต่ำ

ส่วนความสัมพันธ์ในเชิงบวก คือ ปัจจัยด้านประสบการณ์การทุจริตคอร์รัปชันกับการรับรู้การทุจริตคอร์รัปชันและกับทัศนคติต่อการทุจริตและคอร์รัปชัน จะมีความสัมพันธ์ระดับค่อนข้างต่ำ ส่วนด้านการรับรู้การทุจริตคอร์รัปชันกับทัศนคติต่อการทุจริตคอร์รัปชันมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง และด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทุจริตกับการยอมรับหรืออดกลั้นการทุจริตคอร์รัปชันมีความสัมพันธ์ระดับค่อนข้างสูง

จากการสังเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ พบว่า มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2547) ว่าระบบทุจริตคอร์รัปชันที่มีพลังแข็งแกร่งมีสาเหตุมาจากองค์ประกอบต่างๆ คือ ระบบการเมืองและระบบราชการมีเกราะกำบัง ภาคประชาชนขาดความเข้มแข็งและขาดผู้นำในการต่อต้านคอร์รัปชันที่แข็งแกร่ง ค่านิยมที่เป็นอุปสรรคฝังรากลึกในสังคม เช่น ค่านิยมในสังคมอุปถัมภ์และการขาดจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม

5. แนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในความเป็นพลเมืองด้านการต่อต้านการทุจริตและคอร์รัปชันของนักศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

จากผลวิจัยแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

ในความเป็นพลเมืองด้านการต่อต้านการทุจริตและคอร์รัปชันในแต่ละด้าน พบว่า ด้านกลไกครอบครัวควรสร้างความสัมพันธ์แบบใกล้ชิด มีเวลาพบปะและทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว และควรปลูกฝังความซื่อสัตย์สุจริตโดยเริ่มต้นจากสมาชิกในครอบครัว สอดคล้องกับ พรเทพ จันทรมณี (2558) พบว่า สถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษาต้องมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนให้มีคุณธรรมจริยธรรม ซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ผู้บริหารประเทศและผู้บริหารองค์กรต้องประพฤติตัวเป็นแบบอย่างที่ดี ส่วนด้านกลไกผู้นำประเทศ/นักการเมือง ควรใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายอย่างเสมอภาค ไม่เบี่ยงเบน ด้านกฎหมายควรปรับบทลงโทษของการทำทุจริตและคอร์รัปชันให้หนักแรงกล้ามากขึ้น และสอดคล้องกับความรุนแรงการทุจริตที่ซับซ้อนขึ้น รองลงมาคือ ควรมีการเผยแพร่ให้ความรู้ด้านการทุจริตและการต่อต้านการทุจริตในกลุ่มคนที่แตกต่างกันตามตำแหน่งและสถานภาพในสังคม ด้านกลไกข้าราชการ ควรปลูกฝังเจ้าหน้าที่รัฐให้พอเพียงในการดำเนินชีวิต และปฏิบัติงานยึดหลักธรรมาภิบาล รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่รัฐต้องแยกผลประโยชน์ส่วนรวมออกจากส่วนตัว ด้านกลไกศาสนา ควรให้ผู้นำศาสนาเป็นผู้กระตุ้นสร้างความรู้และความคิดในการเป็นพลเมืองดีที่ต่อต้านการทุจริต รองลงมาคือ ควรบ่มเพาะหลักคุณธรรมในการดำเนินชีวิตและปรับจิตใจของคนบนพื้นฐานหลักศาสนา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกลิมศักดิ์ ศิริกุล และ มานวิภา อินทรทัต (2557) ที่แนะนำให้เน้นการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรม ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี มีศีลธรรม และนำคำสอนของพุทธศาสนามาปลูกฝังตั้งแต่เด็ก ๆ รวมทั้งข้าราชการยึดหลักธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนในด้านกลไกสังคม ควรสร้างกระบวนการหล่อหลอมคุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบ และความมีระเบียบวินัยในตนเอง ด้านกลไกการศึกษา คือ ผู้สอนหรือผู้บริหารควรมีพฤติกรรมความซื่อสัตย์ โปร่งใส ให้นักศึกษาได้ซึมซับเป็นแบบอย่าง รองลงมาคือ ส่งเสริมกระบวนการปลูกฝังหล่อหลอมความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ระเบียบวินัย จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ สอดคล้องกับ เกียรติคุณ ลิทธิชัย (2545) พบว่า สถาบันศาสนา สถาบันการศึกษา และสถาบันครอบครัวมีส่วนร่วมในการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาในระดับมาก และด้านระบบวัฒนธรรม/ค่านิยม คือ ควรปรับเปลี่ยนทัศนคติและความเชื่อทางสังคมให้เคารพยกย่องคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนปลูกฝังค่านิยมสร้าง ความซื่อสัตย์และสุจริตในการใช้ชีวิตด้านต่างๆ ในสังคม รวมทั้งสอดคล้อง

กับผลการวิจัยของ ชัตติยา วรรณสุต (2547) ที่มีข้อเสนอแนวทางการเสริมสร้างคุณธรรม ความซื่อสัตย์ ซื่อตรง อาทิ การสร้างครอบครัวอบอุ่น โดยปลูกฝังคุณธรรม ความซื่อสัตย์ เพิ่มบทบาทสถาบันศาสนาในโรงเรียนทั่วไปให้มากขึ้น สถาบันศาสนาต้องปรับเปลี่ยนแนวความคิดการดำเนินชีวิตของบุคคล และชุมชนให้สมดุลระหว่างเศรษฐกิจและคุณธรรม สร้างภูมิคุ้มกันจากสิ่งชั่วร้ายต่างๆ เพื่อให้ยึดมั่นและสามารถดำรงตนเป็นคนดีที่ซื่อสัตย์ และการปฏิรูปการศึกษาโดยเพิ่มเนื้อหาสาระ และการปฏิบัติด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยเฉพาะความซื่อสัตย์ในหลักสูตรการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิต ค่านิยม และวัฒนธรรมท้องถิ่น

นอกจากนี้สามารถอภิปรายผลการวิจัยเชิงคุณภาพว่าในระดับชุมชน/ท้องถิ่น ควรจัดอบรมให้ความรู้การต่อต้านการทุจริตและกิจกรรมรณรงค์การส่งเสริมคุณธรรมเพื่อให้เป็นตัวอย่างของสังคม รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนเป็นหูเป็นตา ตรวจสอบการทำงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่รัฐ ส่วนระดับประเทศ ต้องให้ประชาชนมีความรู้ ความคิดเกี่ยวกับสภาพปัญหาการทุจริต และสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารเครือข่าย การเฝ้าระวังป้องกันและติดตามการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐ รวมทั้งจากข้อสรุปการสนทนากลุ่มตัวแทนนักศึกษาว่าควรปลูกฝังตั้งแต่เด็ก ๆ ผ่านสถาบันครอบครัว เป็นแบบอย่างและปลูกฝังการมีระเบียบวินัยและความซื่อสัตย์ และสถาบันการศึกษาอบรมสั่งสอนการมีจิตสำนึก การปฏิบัติงานและเป็นคนดีต่อประเทศชาติ โดยเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ต้องปฏิบัติงานโดยยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเพื่อสร้างสังคมต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน สอดคล้องงานวิจัยของ ขวัญฤทัย ใจทัน (2554) ที่เสนอว่าวิธีป้องกันการทุจริตเริ่มต้นที่ครอบครัว ให้ผู้ปกครองอบรมสั่งสอนให้ลูกหลานเป็นคนดีมีคุณธรรม ไม่ทุจริต ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กเกรงกลัวต่อการทุจริต มีชีวิตอย่างพอเพียง ไม่นิยมความฟุ้งเฟ้อ ปลูกฝังค่านิยมป้องกันการทุจริตตามโรงเรียน สร้างจิตสำนึกที่ดีเริ่มที่ครอบครัว โรงเรียน สถาบันการศึกษา บทเรียนการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม หลักธรรมาภิบาล หน้าที่พลเมืองและครูเป็นตัวอย่างที่ดี โดยอธิบายผลกระทบของการทุจริตและผู้นำต้องทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี เช่นเดียวกับ ธิดาพร ไตสดี (2546) เสนอแนวทางคุณธรรมที่นักศึกษาควรได้รับการพัฒนา คือ ความมีวินัย ความรับผิดชอบ และความขยันหมั่นเพียร

■ ข้อเสนอแนะ

หน่วยงานด้านการศึกษาสามารถนำข้อเสนอแนะไปเป็นแนวทางส่งเสริมคุณธรรมกับเยาวชนได้ดังนี้

1. ควรใช้รูปแบบการสอนแบบบูรณาการที่ใช้กระบวนการกลุ่มเกลาทางสังคมของกลุ่มครอบครัว สถาบันการศึกษา และสื่อที่ได้รับอิทธิพลจากปัจจัย/เงื่อนไขของสภาพแวดล้อมในสังคมมิติ เช่น เพื่อน กลุ่มเครือข่าย ผู้นำชุมชน และคนในชุมชน หรือสภาพแวดล้อมนิเวศองค์การ เช่น กลุ่มพลังเยาวชนด้านการทุจริต กลุ่มข้าราชการสีขาว เพื่อให้สามารถปฏิบัติได้จริง และสอดคล้องกับบุคลิกภาพและศักยภาพของนักศึกษา
2. ควรสร้างวัฒนธรรมความซื่อสัตย์สุจริตให้เป็นคตินิยมประจำใจของกลุ่มนักศึกษา ตั้งแต่การใช้ชีวิตประจำวัน และชีวิตการเรียนที่ต้องปลูกฝังในตัวนักศึกษา
3. ควรจัดการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงการให้ความรู้กฎหมายเกี่ยวกับ ป.พ.ช. และพฤติกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม โดยเน้นการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติ
4. สร้างภูมิคุ้มกันจากสิ่งชั่วร้ายที่เข้ามาจากปัจจัยแวดล้อมทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม โดยเน้นการปลูกฝังการคิดและภาวะจิตที่นิ่ง โดยผ่านสื่อที่ส่งเสริมคุณธรรม

■ เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2547). *กลเม็ดเด็ดปึกคอรรัปชัน*. กรุงเทพฯ: ชัคเชสมิเดีย.
- เกียรติคุณ สิทธิชัย. (2545). *แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคใต้ สงขลา*. สงขลา: แผนกเอกสารการพิมพ์ วิทยาเขตภาคใต้.
- ขวัญฤทัย ใจทัน. (2554). *การให้ความหมายและที่มาของความหมายการทุจริตของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนราชินีบูรณะ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- ชัตติยา วรรณสุต. (2547). *คุณธรรม พฤติกรรมความซื่อสัตย์ของคนไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.
- เฉลิมศักดิ์ ศิริกุล, และ มานวิภา อินทรทัต. (2557). *ทัศนคติของเยาวชนที่มีต่อการรับทราบข่าวการคอร์รัปชันของหน่วยงานรัฐ: กรณีศึกษานักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยรังสิต*. *วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย มหาวิทยาลัยมหิดล*, 9(3), 1-13.

- ธิดาพร โตสติ. (2546). *การประยุกต์ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ผลกระทบไว้เพื่อกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมการพัฒนาคุณธรรมนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- นวลน้อย ตรีรัตน์. (2549). *เจ้าพ่อน้ำเมา: ผูกขาดที่ไม่ผูกขาด*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- พรเทพ จันทรินทร์. (2558). การพัฒนารูปแบบการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในภาครัฐเพื่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในสังคมไทย. *วารสารเกษมบัณฑิต*, 16(1), 88-101.
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. (2544). *ดัชนีคอร์รัปชันของไทย: การสร้างและการตรวจสอบ ความเชื่อถือได้*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.
- ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน. (2548). กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 34(2), 104-117.
- มารีย์ม เจ๊ะเต๊ะ. (2556). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นกรณีศึกษา โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา* (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- วิศรุต สีหามาตย์, และ ศุภวัฒน์กร วงศ์ธนวิสุ. (2558). *ทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นที่มีต่อการคอร์รัปชัน*. ใน รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและระดับนานาชาติ ครั้งที่ 3 โดย คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. สืบค้นจาก http://www.pol.ubu.ac.th/article/member/validator/00085__092645_23092015.pdf
- สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์. (2549). คอร์รัปชัน ธรรมภิบาลและจริยธรรมในสังคมไทย. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 14(21), 157-175.
- อัมพร สุคันธวิช, และ ศิริรัฐ โกวงศ์. (2553). *มนุษย์กับสังคม* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อารีย์ วงศ์แดง, วิริณธ์ กิตติพิชัย, และ พิมพ์สุรางค์ เตชะบุญเสริมศักดิ์. (2554). ทัศนคติ และพฤติกรรมจิตสำธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนแห่งหนึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการศิลปศาสตร์ประยุกต์*, 4(2), 11-18.
- Dovidio, J. F. (2006). *The social psychology of prosocial behavior*. New York: Lawrence Erlbaum Associated.